



יוני 2020

## אל"ם ישעיהו (אישי) לביא (למברגר) – מפקדו הרביעי של חיל הקשר

מאת: אל"ם (בדימוס) דניאל רוזן

נולד בשנת 1925 בברלין, גרמניה. עלה ארצה עם הוריו בגיל 6. בוגר גימנסיה 'שלוה' בתל אביב. התגייס לפלמ"ח בשנת 1944. בשנת 1946 הצטרף לשירות הקשר ב'הגנה', והיה הטכנאי הראשי. במלחמת העצמאות פיקד על השירותים הטכניים של שירות הקשר. למד הנדסת אלקטרוניקה באוניברסיטת קולומביה ארה"ב. בשנת 1953 מונה לראש ענף אפסנאות בחיל הקשר, בשנת 1955 מונה כסגן קשר"ר ובספטמבר 1957 מונה לתפקיד קשר"ר, תפקיד אותו מילא עד יוני 1962.



בשנת 1964 מונה למנכ"ל משרד הדואר, ובשנת 1968 מונה למנכ"ל הרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפא"ל). באוגוסט 1968 הוענק לו פרס ביטחון ישראל, על תרומתו לפיתוח הלוחמה האלקטרונית. בשנת 1970 מונה למנכ"ל משרד הביטחון, תפקיד אותו מילא עד 1972. נפטר בשנת 1991.

חובב רדיו, באות הקריאה 4X4FB.

אל"ם ישעיהו (אישי) לביא (למברגר) מונה כקצין קשר ראשי בספטמבר 1957, אחרי מבצע קדש. הוא הביא לשינוי שם החיל ליחיל הקשר והאלקטרוניקה.

ישעיהו לביא החל את דרכו הצבאית כלוחם בפלמ"ח, אליו התגייס בשנת 1944. בשנת 1945 עבר קורס אלחוטני מורס בגיוערה במטרה לצנוח מאחורי קווי הגרמנים בבלקנים, פעולה שלא יצאה לפועל. בשנת 1946 הצטרף לשירות הקשר של 'ההגנה', והיה הטכנאי הראשי של השירות, בשם הקוד "לי"ש". דירתו ברחוב פרוג 16 בתל אביב הפכה לאחד מבתי המלאכה של שירות הקשר, שם פיתחו, ייצרו ותחזקו מכשירי קשר ומשדרים.

בין היתר, היה ישעיהו לביא אחראי על השידור המחתרתי של 'ההגנה' לציבור, קול ישראל. הטכנאי עם המשדר והאנטנה הגיע משירות הקשר (ובין תפקידיו היה גם לשרוק בפתחת השידור את אות התחנה, מנגינת השורה "הַתְּקִינָה בַּת שְׁנוֹת אֲלֵפִים"), והקריין הגיע ממחלקת התרבות במטה 'ההגנה'. השידורים נמשכו עד קום המדינה. משנת 1947 הופעלו בנוסף לישראל גם שידורי 'תלם-שמיר' בועז' (איות פונטי של 'תכנית שידור במחתרת'), כשידורים מקומיים.

במלחמת העצמאות פיקד על השירותים הטכניים של שירות הקשר, בדרגת רס"ן. לאחר מכן נשלח ללימודי הנדסת אלקטרוניקה באוניברסיטת קולומביה ארה"ב. בשנת 1953 עלה לדרגת סא"ל ומונה לראש ענף אפסנאות בחיל הקשר, בשנת 1955 מונה כסגן קשר"ר ובספטמבר 1957 עלה לדרגת אל"ם ומונה לתפקיד קשר"ר, תפקיד אותו מילא עד יוני 1962.

תקופת כהונתו של ישעיהו לביא כקשר"ר הייתה פורייה ועתירת עשייה, במהלכה השתנו פני החיל מהקצה אל הקצה. צה"ל עבר באותה עת תמורה משמעותית והפך מצבא רגלים לצבא ממונע, ממוכן ומשוריין, והסד"כ גדל מ-12 ל-21 חטיבות, מהן 11 משורינות וממוכנות. לקחי מלחמת סיני, בה התברר כי ציוד הקשר המיושן בשימוש חיל הקשר, שרובו היה מעודפי מלחמת העולם השנייה, לא

עונה לצרכים של צבא מודרני, הביאו לשינוי משמעותי בחיל הקשר ולהצטיידות מסיבית בציוד חדיש, מיטב ציוד הקשר שהיו מוכר אז במערב.

הפעילויות המהותיות בהובלתו של ישעיהו לביא, כקשר"ר, היו עסקת ה-GRC, שהביאה להצטיידות מסיבית של צה"ל בציוד תג"ם חדיש ממשפחת GRC, העסקה עם חברת קולינס (Collins), שהביאה להצטיידות מסיבית של צה"ל בציוד חד-פס לקשר ת"ג (שאיפשר לראשונה קשר דיבור איכותי לטווחים גדולים, כתחליף לאלחוט מורס), והעסקה עם חברת פישר בקנדה, לרכישת ציוד נושא טל-401, ציוד נושא זעיר שסיפק ארבעה אפיקים, ואיפשר לראשונה התקנת ציוד רד"ט בניינים וזחל"מים.<sup>1</sup> בתקופתו מוסד מערך רכב הקשר (רק"שים ותק"שים), הטלפניה המנהלתית הוסבה מרכזות ידניות לחיג אוטומטי וקודם מערך הלוחמה האלקטרונית.

כקשר"ר הוביל לביא פעילות רחבה במגוון נושאי אלקטרוניקה של חילות צה"ל, יצר מוקד ידע חשוב וקידם יכולות פיתוח ייחודיות בתחום האלקטרוניקה, שהייתה אז תחום חדשני ובלתי מוכר. צה"ל הכיר בתרומה הייחודית של חיל הקשר בתחום זה ובשנת 1961 שונה שם החיל ל**חיל הקשר והאלקטרוניקה**.

לאחר שחרורו מצה"ל מילא ישעיהו לביא שורה ארוכה של תפקידים בשירות המדינה ומערכת הביטחון. בשנת 1964 מונה למנכ"ל משרד הדואר, שם הוביל פיתוח ארגוני מהותי והשקעות גדולות בפיתוח תשתיות רשת ושירותים בתכנית אב מסודרת, הכניס חידושים משמעותיים רבים כמו כבל תתימי בין הארץ לצרפת (שאיפשר אז 96 שיחות טלפון בריזמנית), מחשב אלקטרוני (לניהול המערכת והפקת חשבונות טלפון), שידורי רדיו את"ד (FM) ושידורי טלוויזיה, והיה גורם מרכזי בפיתוח התשתיות הנייחות עבור צה"ל בידי משרד הדואר בשטחים שנכבשו בידי צה"ל במלחמת ששת הימים, במיוחד בסיני. בשנת 1968 מונה למנכ"ל הרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפא"ל). באוגוסט 1968 הוענק לו פרס ביטחון ישראל, על תרומתו לפיתוח הלוחמה האלקטרונית. בשנת 1970 מונה למנכ"ל משרד הביטחון, תפקיד אותו מילא עד 1972.

ישעיהו לביא היה מופת לדורות של מפקדים בחיל ומנהלים בעולם האזרחי, כאיש יצירתי, וחושב, מרחיק ראות, בעל ידע טכני מעמיק, מעיז ומעשי.

ישעיהו לביא היה תומך נלהב בעמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב והקים את 'קרן לאה לביא' (על שם רעייתו לאה, שבתקופה טרם הקמת המדינה הייתה צפנית בשירות המוסד לעלייה ב', וסייעה לו בכל מעשיו ותפקידיו). הקרן מעניקה פרסים לחיילים ומפקדים מצטיינים במערך הטכנולוגי של חיל הקשר והתקשוב, לעידוד וקידום המחקר והפיתוח בתחומי האלקטרוניקה, התקשורת המחשבים ומערכות המידע באגף התקשוב בצה"ל. הפרסים מוענקים אחת לשנה, בכנס פקודת העבודה של לוט"ם, החטיבה להתעצמות ותקשוב טכנולוגי מבצעי באגף התקשוב וההגנה בסייבר.

<sup>1</sup> עד אז הותקן ציוד רד"ט רק במשאיות.



**ישעיהו (אישי) לביא משדר בתחנת רדיו מחתרתית 'תלם שמיר בועז', אפריל 1948**  
 מימין לשמאל: ישעיהו לביא משדר במיקרופון; הטכנאי זאב בריעקב מטפל במשדר, נפתלי רוז (נפתא), טכנאי בכיר  
 בשירות הקשר ולימים סא"ל בחי"ק, משקיף דרך החלון כדי להתריע על התקרבות משטרה בריטית  
 צלם: זולטן קלוגר



**רס"ן (לימים אל"ם) ישעיהו (אישי) לביא נואם באירוע פרידה מסא"ל (לימים אל"ם) יעקב  
 ינאי (יאן), מפקדו הראשון של חיל הקשר, נובמבר 1949**  
 מימין לשמאל: רס"ן (לימים סא"ל) יהושע (שוקה) מרום (מקובר), קצין הקשר של חזית הצפון, רס"ן ישעיהו לביא,  
 בלתי מזוהה



ראש אג"ם וסגן הרמטכ"ל אלוף (לימים רא"ל) יצחק רבין, וקשר"ר, אל"ם ישעיהו (אישי)  
לביא, 1961



מימין לשמאל: סא"ל צבי אלנתן, קשר"ר אל"ם ישעיהו (אישי) לביא, נספח צבאי צרפתי